Ч. 254. Львів, четвер дня 12. (25.) листопада 1909. Річник XIII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів; з висилкою двічи в тижни 5½ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи 4½ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дн крім неділь руских сьвят о 5½ год. по полудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« при ул. Оссолїньских ч. 11. (партера (фронт від ул. уТхої). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймаюо-ся по цїнї 20 с. від стртс ки, а в „Надісланім“ 40 іч від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Автономічні струї серед народностий західної Росиї.

(Дальше.)

Безпосередними сусїдами Білорусинів є Литовцї, поселені громадно в ковеньскій ґубернії і в крайнім південно-західнім закутку Курляндиї, в захід. части виленьскої ґубернії, в малім півн. скравку гродненьскої і значній части сувальскої ґубернії в Поль. Королївстві.

В передоднї народних відродин Литва не представляла такої зєдиненої народної цїлости, як тепер. Лише селяньство зберегло свою етноґрафічну індивідуальність. Шляхта а особливо власники великих дібр земских та міщаньство або зовсїм затратило етноґрафічні литовскі прикмети, або їх затрачує.

Кріпкий і виразний розвиток литовскої культури спинив ся в починах істориї Литви із зростом великокняжої власти і усталенєм литовскої державности, що мала спершу прикмети оборони перед сусїдами, що напастували Литву з всїх боків. Перелляна в державну орґанїзацию творча енерґія литовского народу виявила ся в заборчости Литви і на кошт ослабленя внутрішної культури дійшла до вибуялої величини, загортаючи Білу, Чорну і Червону Русь. Заведенє катол. віри на Литві і єї злука з Польщею попхнули дальше Литовцїв в напрямі ослабленя литовскої індивідуальности.

При всїм тім литовска культура не переривала нїколи своєї творчої дїяльности і не обмежала ся виключно до збереженя етноґраф. прикмет люду in status quo і до перетравленя в обичаях, віруванях і народній мові напливових первістків. Навіть в добі найбільшого ослабленя свого живчика литовска культура збережена під стріхою панщизняного селянина, розвивала свою творчу силу в знаменитих »дайнах«, лїричних піснях, хоч не виявляла ся на ширшім полї дїяльности, а всеж таки в XVIII ст. видала великого народного поета „Duonallitis a“.

Перехід Литви після розборів Польщі під владу Росиї, гроза змосковщеня викликали зближенє здібної шляхти до литов. люду. Дрібна шляхта стає культурним живлом і з тото часу на полї просьвіти, науки, істориї і поезиї починає литовска молодїж шляхотска звертати ся до жерел язикових і культурно етноґрафічних литовских, щоби з людом дбати про свою культуру.

Але доперва знесенє крепацтва відчинило ворота народним відродинам. Обєдинительні змаганя таких гнобителїв як Канфман, Корнилов, Муравєв розбудили литовску інтелїґенцию, а особливо заборона уживаня латин. письма в литовскім письменьстві виданя нїбито для охорони перед спольщенєм, загріла серця навіть байдужних доси до дїяльної оборони свого самостійного народного житя. А що не можна було робити явно, роблено тайно.

Під конець 80-их років XIX ст. молодїж в ґімназиях, духовних і учит. семінариях і на унїверситетї лучить ся в кружки, щоби розслїджувати свою минувшину, і для поет. творчости а з конечности глядить вияви сеї працї за кордоном в Прусах між прускими Литовцями. Тут повстає в 178 р. народна часопись Auszva (Зоря), коло котрої громадять ся всї суспільні і лїтературні сили литовскі для працї над відродинами литовскими.

Вправдї Auszva не висловила повної ідеї Литви, а почала розпливати ся в поганьскій минувшинї і оплаканій сучасности, але розбудила народну сьвідомість і зєдинила всї верстви під прапором народних відродин. Опісля перейшовши в инші руки, занепала Auszva так, що перестала бути злучником між інтелїґенциєю і народом. Тимчасом обрусительна система щораз важше налягала на Литву і під впливом сего розпучливого положеня думали Литовцї глибокою льояльностю наклонити чиновництво до відкликаня заборони, але кріваві події в Крожах розвіяли сю злуду і Литва почала числити лише на себе. Суспільність починає партийно орґанїзувати ся. Спершу в 1896 зорґанїзувала ся »литовска соц. дем. партия“ і оповістила свою власну проґраму, котра крім загального змісту поставила домаганє федеративної річипосполитої.

Відтак виступили народні демократи литовскі, зложені з трех галузий: непримиримих (радикалів), умірковaних (лїбералів) і националїстів (вселитовцїв). Але при всїх ріжницях усї они змагали до одної цїли і самостійности Литви в границях етноґрафічних. Але навзаводи сих ґруп довели до розлому, перші виступили радикали і утворили 1902 р. литовску демократичну партию, ставляючи яко ідеал вільну Литву, а яко найблизшу цїль — повну автономію Литви в етноґрафічних границях.

Около Apžvalgi (Огляд) утворило ся народно-католицке литовске сторонництво, вправдї без певної полїт. проґрами, але стоїть в опозициї проти росийского чиновництва.

Суспільно-полїт. перелом в Росиї привернув по 40 роках Литовцям право печатаня лат. азбукою і звернув всї сторонництва на дорогу реальної, дїяльної працї. Социялїсти видали 1905 манїфест, в котрім з притиском зазначили автономію Литви і федерат. устрій для всеї держави, що влучено до проґрами з 1907. р.

Демократи домагали ся автономії Литви яко підстави орґанїзациї краєвих потреб. В Вильнї утворили они „кружок автономістів“ і для виясненя і усталеня автоном. засади в приміненю до Литви устроєно крім мішаних зїздів литовско-польско-білоруско-жидівских у Вильнї багато инших місцевих, ухвалюючи всюди резолюцию про автономію етноґр. Литви.

В кінцї 1905 відбув ся у Вильнї литовский конґрес, або великий загальнолитовский зїзд, котрий приняв домаганє автономії Литви з соймом у Вильнї. Посли 2-ої думи литовскі приступили до обробленя начерку автономії Литви, але поки предложили думі, її розвязано. Але сим не знеохотили ся Литовцї, а дальше ведуть автономічні змаганя і належать в Росиї до найдїяльнїйших борцїв о автономію широку для себе і для всїх инших народностий.

(Дальше буде)

На тему „теократичних“ змагань.

(Конець).

Насупротив такого зросту явного і скритого лїбералїзму не сьміють заховувати ся мовчки християньскі, католицкі, віддані Церкві живла. Они то поборюють фактичний лїбералїзм без огляду на те, чи виступає він в полїтичній чи науковій масцї, а дальше перестерігають перед можливим лїбералїзмом, ладять ся на єго появу. Звідси то змаганя нашої єрархії і нашої печати.

Не ходить нам о загарбанє власти в свої руки. У сьвітских кругах домагаємо ся лише того, що нам належить ся силою нашого суспільного становища. Коли сьвітскі возьмуть полїтичний провід в свої руки, добре, на то радо годимо ся. Але маємо право домагати ся, щоби той провід не вів на бездорожа рационалїзму та індеферентизму, домагаємо ся, щоби провідники народу були добрими синами Церкви, щоби стояли на християньскім становищи. Розуміє ся, що анї на розсїванє клясової ненависти анї на уживанє полїтичного терору, анї на ширенє „поступових“ доктрин, анї на ухвали против теольоґії і релїґії, анї на глузованє та інсинуациї на адресу Риму та наших епископів не сьміємо і не будемо годити ся. Коли хто під теократичними домаганями буде розуміти стремленє до християнїзованя цїлої народної культури, то в такім змислї ми є теократами, мусимо ними бути, дарма, що ріжні „поступовцї“ будуть висилювати ся на неімовірні нераз сплетнї, щоби сплюгавити нашу роботу. А і ми маємо бодай рівне право ширити наш сьвітогляд.

На жаль треба зазначити, що наша печать є під релїґійним зглядом дуже лиха, а суспільність, хотяй лучша від своєї печати, то все таки не є вироблена. Над нею треба працювати і то богато, богато. Та праця солию в очах нашим „поступовцям“.

Роботу християнїзованя суспільности називають „поступовцї“ теократизованєм, а щоби викликати недовірє, інсинують якісь польско-шляхотскі тенденциї і полїтично-социяльний підклад. Інсинують, повтаряємо.

Бож нїхто розумний не назве доказом ворожнечі епископату до загального права голосованя того, що епископат перестерігав перед несовісними аґітаторами, які з заведенєм загального голосованя можуть стати небезпечнїйшими як за курияльної системи. Пересторога перед

Послїдні новости
блаватні для Пань

поручає у великім виборі
фірма
АНТІН УВІЄРА
ЛЬВІВ, ул. Галицка ч. 10.

Вовну на сукнї і костюми — Вельвети — Плюші на жакети — Флянельки — Бархани.
— — — — Цїни дуже низькі. — 106 (1—10)
Для Духовеньства значний спуст.

несовісними аґітаторами не була безпредметова, як се показало ся в деяких радикальних і социялїстичних округах, хотяй се не було так загальною появою, як вмовляло польске дневникарство.

Посланє не заборонило стреміти до полїтичної і социяльної еманципациї руского народа, але відраджує грабежи, убийства і т. п. Чи відраджуванє таких середняків є чимсь непатриотичним? Полїтика не сьміє стояти jenseits von Gut und Böse! Впрочім посланє не подає нїякої полїтично-социяльної проґрами. Сеж не річ епископату.

Богато писало ся в нас на тему »клерикальної« кирині, але синтезою тих абсурдів є є статя Лїт. Наук. Вістника. Той орґан хотїв би за всяку цїну скріпити радикалїзм та вільнодумство, а ту свою цїль думає скорше осягнути через оплюгавленє християньскої роботи яко польско шляхотскої інтриґи, як академічне віче своїми ославленими против-релїґійними резолюциями.

А тепер ще кілька слів до характеристики „вільнодумства“ наших „поступовців“.

Коли „Дїло“ простацким способом глузує собі з „Руслана“ за єго відмінні полїтичні погляди, коли д. Грушевский глузує собі з папства, коли Митрополита називає ся Валєнродом а Станиславівского Владику чисто „народними“ словами, коли радикали і социялїсти поборюють завзято народовецких — як они називають — бовванів, коли і „поступова“ печать на перегони кидає простаковатими лайками на духовеньство, коли д. Раковский пускає пусті фаєрверки в цїли осьмішеня християньства, коли Франко фальшує біблїйну науку а »Просьвіта« причиняє ся своїми деякими виданями до ширеня дарвінїзму, коли академічна молодїж терором вимушує »вільнодумні« резолюциї — тодї наш автор не має нїчого закинути — противно: всьо то прояви »поступово-демократичного« напряму, колиж хто виступить против такого — не иншого — напряму і навіть арґументами викаже єго абсурдність, сейчас стане в очах „поступовців“ — „божевільним фанатиком“*). На него посипле ся цїлий потік „поступових“ лайок, яких крепкість має прикриту — внутрішну порожнечу.

Нужденні фарисеї — добачили сучець в нашім оцї, а не бачать в своїм цїлого поліна!

У Відни, 6. листопада 1909.

о. Он. Воляньский.

Звіт з діяльности „Львівского Бояна“

за адміністрацийний рік 1908/9.

Адміністрацийний рік обіймає час від дня 20. падолиста 1908. по день 30. падолиста 1909 року.

В сїм роцї, девятнайцятім від заснованя, спочивала управа товариства в руках видїлу, вибраного на загальних зборах дня 30. жовтня 1908. р. В склад єго входили: др. Кирило Студиньский (голова), Йосиф Доманик (заст. голови), др. Михайло Волошин (диріґент), В. Безкоровайний (заст. диріґента), Олена Ясеницка (диріґентка), Богдан Вахнянин (секретар), Осип Дембіцкий (бібліотекар), Роман Федусевич (касиєр). Заступниками видїлових були: п. Софія Левицка і Володимир Козак.

Членами контрольної комісиї в р. 1908/9. були: п. Іван Білїковский, П. Берест і В. Кордасевич.

Від дня 20. падолиста 1908. р. до кінця адміністрацийного року відбув видїл вісїм засїдань, на яких обговорювано справи, що стояли в звязи з правильним розвоєм товариства.

В сїм роцї присьвячено найбільше часу вокальним пробам, які відбували ся, з виїмкою ферий, правильно двічи на тиждень, а перед концертами навіть частїйше в льокалї спільнім з „Висшим Музичним Інститутом“, поміщенім в „Народнім Домі“ (по день 30. вересня 1909. р.), а від 1. жовтня в салї »Рускої Бесїди« (Ринок число 10.). Протягом року відбуто 68 проб мішаного хору під управою диріґентів, д-ра Волошина, п. Безкоровайного, проф. Філярета Колесси, проф. Евгена Форостини і п. В. Козака. Жіночі проби відбували ся окремо під управою п. Олени Ясеницкої. В пробах брало участь пересїчно 50—60 осіб.

Репертуар проб обіймав в р. 1908/9. крім поменьших музичних творів:

1) Бруха: „Гарна Єлєн“ (з орхестрою);
2) Ваґнера: „Хор весїльний“ (з „Lohengrin-а);
3) Ґріґа: „Оляф Триґвазон“ (з орхестрою);
4) Ф. Колеси: „Гаґілки“,
5) „ „Вулиця“;
6. Лисенка: „За сонцем хмаронька пливе“;
7) Лисенка: „Бють пороги (з орхестрою);
8) „ „Пливе човен“;
9) „ Народні пісні“;
а) „Тече річка“,
б) »Бондарівна«,
в) „Кучерява Катерина“,
г) »Прудивус«,
д) „Чом, чом не прийшов“?,
е) »Ой, гай мати«,
ж) „Полюбила Коваля“.
10) Людкевича: „Кавказ“ ч. І. з орхестрою.
11) Людкевича: „Кавказ“, ч. II., з орхестрою.
12) Мендельзона: »Христос«, (ораторія);
13) Носковского: »Хор циганів«;
14) Ден. Січиньского: „Лїчу в неволї“.

В минулім адміністрацийнім роцї виступав хор „Львівского Бояна“:

1) дня 8. грудня 1908. р. в салї »Народного Дому« в концертї, устроєнім в 40-лїтні роковини основаня Товариства »Просьвіта«, на якім відспівав Лисенка: „За сонцем хмаронька пливе“;

2) дня 1. лютого 1909. р. з нагоди економічно-просьвітного конґресу „Просьвіти“ в салї міского театру, на якім виведено при акомпаніяменті орхестри Лисенка: „Бють пороги“;

3) дня 2. марта в концертї устроєнім в 48 роковини смерти Тараса Шевченка, на якім виступив мішаний хор в супроводї орхестри з творами: Ґріґа „Оляф Триґвазон“ і Людкевича: „Кавказ“ ч. І. (саля Фільгармонії);

4) дня 6. червня в концертї Модеста Менціньского (в салї львівскої „Фільгармонії“), на якім повторено Ґріґа „Оляф Триґвазон“ і виведено Бруха: »Гарна Єлєн“, оба твори в супроводї орхестри;

5) дня 4. падолиста в концертї на дохід яворівскої, рускої ґімназиї, на якім мішаний хор товариства відспівав: Лисенка: „Народні пісні“ і Січиньского: »Лїчу в неволї« (саля »Народного Дому«).

Першими чотирма концертами управляв др. Мих. Волошин, а останним концертом, з причини виїзду д-ра Волошина до Відня, проф. Евген Форостина. Специяльно виступи „Львівского Бояна“, на Шевченкових роковинах і в концертї Менціньского дали наглядний доказ, що хор нашого товариства відповідає в повнї артистичним вимогам. На виведенє таких хорів як Ґріґа »Оляф Триґвазон“ може важити ся лише хор великий, зіспіваний о гарних, сольових голосах. Оба концерти, як се признала руска преса (»Дїло« і „Руслан“) а з польских дневників „Przegląd“ з дня 7. червня, були дїйсно европейскими, а заслугу в сїм треба приписати не лише членам »Львівского Бояна“, що з признаня гідною точностию являли ся на пробах, але й їх диріґентови, др. Мих. Волошинови, що в виведенє хорів вложив богато часу, працї, витревалости і музичного таланту. Уладженєм обох концертів займав ся видїл „Львівского Бояна“, а треба піднести з признанєм, що взяли з них з всякою готовостию участь, побіч п. Модеста Менціньского, також артист-скрипак, п. Перфецкий і мужеский хор »Бандуриста«, з яким видїл товариства стоїть у приязних товариских відносинах. В подяку за виступ і працю жертвував »Львівский Боян« на Шевченковім концертї п. Модестови Менціньскому срібний лавровий вінець а п. Евг. Перфецкому і д-ру Волошинови срібні лаврові галузки з відповідними дедикациями, а публика обкидала їх цьвітами. Після концерту Мод. Менціньского члени „Львівского Бояна“ в числї поверх 60 спільно фотоґрафовали ся.

В цїли виобразованя солїсток і солїстів для хору „Львівского Бояна“ признав видїл стипендиї пяти членам товариства, які побирали науку сольового співу у „Висшім Музичнім Інститутї“ під проводом проф. Баронча.

Музична Бібліотека розвивала ся дальше правильно. Накладом сеї бібліотеки видано в р. 1909. слїдуючі, музичні твори: Людкевича: „Царівна Млака“ і „Українська Баркароля“ на хор жіночий в супроводї фортепяна, Кумановского: „Ой вербо, вербо“ і „Помалу, чумаче грай“ на мішаний хор (друге виданє), Лисенка: „Ой на горах і долинах“ і „Казала Солоха“ на мужеский хор. — Нот продано за 176 К 50 сот. На наклади видано 91 К 26 сот. Остає готівка 85 К 24 сот.

Для підручної бібліотеки вилїтоґрафовано: Людкевича: „Кавказ“ ч. II, Ґріґа: „Оляф Триґвазон“, Лисенка: „Народні пісні“ і Ваґнера: „Хор весїльний“ з III акту „Logengrin-а“.

Окрім сего взяв „Львівский Боян“ участь в похоронах свого члена, проф. Івана Вахнянина († 5. лютого 1909. р.). Видїл Товариства зложив на домовинї Покійного вінець а мужеский хор відспівав при виносї тїла прощальну пісню: „Тихий вітер“.

Рівнож взяв видїл участь в заупокійнім богослуженю, устроєнім в перші роковини смерти свого голови і почетного члена, бл. п. Анатоля Вахнянина († 11. лютого 1908. р.) і видав жалібні оповістки.

На похорони композитора Дениса Січиньского в Станиславові вислав видїл кондоленцийну телеґраму і рішив причинити ся квотою 50 К до здвигненя відповідного памятника на гробі Покійного.

Рівнож обговорював Видїл справу збільшеня стипендийного фонду ім. Анатоля Вахнянина.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина

Сегодня відбуває ся нарада клюбових предсїдників, на котрій мають обдумати наконечно способи урухомленя держ. ради, а також уложити проґраму найконечнїйшої і найблизшої роботи законодатної. Після обіду збирає ся посольска палата по довшій перерві на засїданє, щоби тим способом ввести в рух парляментарну машину після довшої застої. Але мимохіть насуває ся питанє, чи справдї відбуде ся спокійно се перше засїданє, чи після сего розпічнуть посли на правду законодатну роботу, чи застаріла недуга обструкцийна не зведе найлїпших намірів на нїнащо?

Вчера подали ми деякі оптимістичні голоси про можливість законодатної роботи, а мимо то насувають ся в горі наведені питаня і справдї недїльні події викликують певну зневіру. Коли бо деякі полїтики намагають ся довести до порозуміня спорячі табори, вирівнати сю пропасть, яка їх дїлить, звести разом обидва супротивні табори, щоби можна було бодай найконечнїйші потреби державні і народні полагодити, то з другого боку пп. Стапіньский і др. Крамарж заходять ся пильно коло того, щоби відчувану загальну потребу порозуміня представити яко побіду Слав. Єдноти і польских людовців. Др. Крамарж говорив в Празї про засади ческої полїтики, про децентралїзацию, демократию і боротьбу з „клерикалїзмом“, отже звичайні оклики молодоческі, але підсуває змаганям д-ра Ґломбіньского до порозуміня такі наміри, яких коло не мало і не має, бо инакше не довело би до порозуміня.

З другого боку п. Стапіньский виступає доволї виразно проти полїтики і тактики польского кола, хоч добре знає, що лише обопільними уступками нїмецко-польско-романьского і ческо-словіньского табору можна дійти до спокій.

---

*) На п висказ в »Руслані«, що радше нїяка Україна чим противрелїґійна, має в очах „божевільного фанатика“ лїбералїзму значінє зради! — Автор.

ної парляментарної роботи. Всяке змаганє чи то одної чи другої сторони, щоби повеличати ся побідою над другою, веде до розбитя парляменту. Робота, якої приняли ся пп. Станіньский і Крамарж, се не борба проти правительства або проти парлям. більшости, але борба проти парляментаризму. Хто в такій скрутній хвилї незручно хватає своїми руками за навязані з великим трудом нитки, сей розриває цїлу роботу. Тимто мимо всякого запевнюваня, що робота розпічне ся на правду, треба виждати, чи сї запевненя мають дїйсну підставу.

Заграниця.

З Росиї наспіли вісти, що фінляндский сойм знов розвязано. Се вже, втретє чи, може, й четверте за останнїх 2—3 роки. Причиною передчасного розвязаня послужило питанє про грошеву плату, яку росийский уряд вимагав зФінляндцїв за те, що їх увільняють від служби в росийскім війску. Фінляндцї в сїм питаню розходились увесь попереднїй час і розійшлись тепер з росийским урядом. Очевидно, вихід з сего становища був оден: розвязати сойм і призначити нові вибори, що тепер і зроблено.

Що теперішнїй фінляндский сойм не міг довго єствувати — се вже було видно заздалегідь. На темній основі сучасної росийскої дїйсности радикально-социялїстичний фінляндский сойм колов в очи й дїйсно, цьковане сойму систематично вело ся й веде ся в росийскій реакцийній печати і в реакцийних урядових кругах доволї довго. В „Нов. Вр.“, „Россіи“, „Моск. Вѣд.“, „Земщинѣ“, „Колоколѣ“, „Русск. Знам.“ та инших органах подібного напряму все фінляндске з числа в число, зо дня в день ганьбилось, плямувалось і проклиналось. Розуміє ся, такий систематичний і впертий похід, особливо за теперішних часів, не міг лишитись без наслїдків, сойм розвязано.

Як небудь доволї вже довго радить петербурска дума, одначе она похожа на сей млин, що меле й меле, а муки нема. Алеж як раз тепер виринула на дневну чергу цїкава і важна і для України справа, але не таке супроти неї становище представників України. Ось яку замітку читаємо в »Радї« п. н. »Мовчать«...

„В думі все ще обмірковуєся законопроєкт про місцевий суд. Висловлена нами колись надія, що хто небудь з послів України вступить ся за інтереси нашої людности й скаже слово в оборону українськоі мови в місцевім судї — справдилась тілько на половину. З домаганєм про необхідність уживаня місцевих мов у місцевім судї виступив один депутат, але, як і все, се був не Українець і говорив він не про українську мову. Був се магометанин Хасмамедов, який висловив свій жаль з приводу того, що реформа місцевого суду не поширює ся на окраїни Росиї, в тім числї й на Закавказє, де судова справа стоїть дуже зле. Повстаючи проти загального правила про панованє росийскої мови в судах, оратор радив допустити уживаня в судї місцевих мов по тих місцевостях, де живуть переважно инородцї.

„Таким чином, і тут ми опізнились, і тут нас випередили представники инших наций, у данім разї — магометаньскої чи, точнїйше, татарскої. »Наші« остались вірними своєму віковічному звичаєви по виїздї з України негайно й ґрунтовно забувати, звідки й хто они. Кавказцї в думі не забувають, що они з Кавказу, й при кождій нагодї осьвітлюють загальні законопроєкти з погляду інтересів і потреб місцевої, кавказкої людности. Так саме Сибіраки, Надбалтийцї, Поляки й инші представники окраїн раз-у-раз памятають, що людність їх вибрала не тільки для того, щоб бути Пуришкевичами або лаятись з ними, але й для того, щоб приносити й таку-сяку користь своєму краєви, де се буде можливо. Тільки наші шановні землячки, як праві так і ліві, одним ухом прислухають ся до того, що дїє ся в думі, а другим — сплять.

„Боляче й соромно стає,коли глибше замислитись над такими ганебними зявищами. На жаль — чи, може, на щастє? — ми вже так звикли до таких зявищ, що й обурюватись проти них розучили ся“.

Ось з тої нагоди можна би бажати щоби Вп. проф. Грушевский поучив в Лїт. Н. Вістнику своїх близших земляків не про принципіяльну або реальну полїтику, але щоб берегли свого народного достоїньства та мали відвагу промовити зовсїм спокійно і предметово, що в судї місцевім таки треба пересправляти з Українцями по українськи, а в народній школї українських дїтий вчити їх рідною мовою.

„Петербургскія Вѣдомости“ помістили в останнїх часах статю князя Д. Н. Сьвятополк-Мірского, який заохочує Росию до війни з Австро-Угорщиною і Німеччиною та взиває, щоби она не чекала, аж ті дві останнї держави зможуть приготовити ся до війни. Цїлию війни Росиї з тими державами повинно бути розбитє середущої Европи на цїлий ряд дрібних, самостійний, ривалїзуючих з собою нїмецких держав, а рівночасно освободженє Славян з нїмецких кайданів. Після такої війни, в якій помагалиб Росиї Анґлїя і Франция, прибрала би середуща Европа зовсїм инший вигляд. Росия забрала би Прусам польскі землї, Бавария повинна дістати австрийскі альпейскі краї, о скільки они є нїмецкими, з Чех і Морави повстало би окреме королївство, Босна, і Герцоґовина припала би Сербії, Росия дістала би ще Галичину і Буковину, Франция Альзацию і Льотаринґію і т. д. Позак редактором згаданого дневника є князь Ухтомский, який дізнає попертя зі сторони властий, тож правительство виперло ся при помочи петербурскої телеґрафічної аґенциї всяких зносин з тим дневником, заявляючи, що нїхто в Росиї не подїляє наївних і безглуздих поглядів кн. Сьвятополк-Мірского.

В анґлїйскій палатї льордів промавляв Landsdowne, узасаднюючи свою звісну резолюцию, вимірену проти буджету, ухваленого низшою палатою. Він заявив, що льорди мають право відкинути фінансову предлогу. В справі усуненя земельної власности не руководять ся они самолюбством. Опозиция противить ся тим податкам, позаяк мають они на цїли обтяжити одну суспільну клясу на основі социялїстичних софізмів. Обговорюючи реформу тарифи спитав він, чи не булаб пора розглянути на ново основи анґлїйскої фінансової системи і чи довше вільно висьмівати фінансову систему, що допомогла иншим краям до великого розцьвіту. Опозиция не може накидати людности великих тягарів доки не переконає ся, що людність бажає собі сего. У відповіди на промову Lansdowne-а заявив великий канцлєр Loreburn, що она нищить всяку полїтичну традицию. Відкиненє білю булоб безпосередним нарушенєм прероґатив корони і привілеїв палати громад. Те, що предкладає Lansdowne, є кроком, ведучим до конституцийної революциї. Бесїдник підчеркнув право палати громад до контролї фінансів і боронив засад єї предлоги.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Івана мил.; римо-кат.: Катарини п. — В пятницю: руско кат.: Івана золот.; римо-кат.: Конрада.

— **До відома Є. Ексц. президента Тхоржнїцкого.** З Бібрки дістали ми від тамошного учительства народного (без ріжницї народности і іспові даня) на основі ухвали з д. 13. с. м. слїдуюче письмо, котре подаємо до відома Президиї ц. к. Висшого кр. суду. Оно звучить: „Дня 7. с. м., під управою п. Жигмонта Ясїньского, ц. к. судиї пов. в Бібрцї, дали селяни з Ланок Малих в салї польского Тов-а ґім. „Сокіл“ в Бібрцї, штуку театральну п. з. „Bartosz z pod Krakowa“, в котрій головну ролю має учитель народний. Учитель сей є представлений яко пянюга, злодій, кубаняр, ошуканець і деморалїзатор громади і за свої любовні зносини з сїльскою дївчиною дістає від „Bartosza“ буком. Представленє відбуло ся, а наслїдки сего зогидженя учителя відбило ся на учителях зараз слїдуючого дня в школї, бо ученики наслїдували пяного учителя і повтаряли слова згіршеня, які висказував учитель на сценї. Крім того додати належить, що в представленю брали участь шкільні дїти, без зізволеня шкільних властий, а котрі взяв п. др. Ясїньский на власну руку. А що п. судия повинен дбати о ширенє моральности а не деморалїзувати нарід, і підкопувати повагу учителїв зі сцени, длятого ми, учителї, протестуємо рішучо против того рода поступованя п. судиї Ясїньского і сей протест наш подаємо до прилюдної відомости. Бібрка, дня 20. падолиста 1909. (Слїдує 23 підписи учителїв, учительок і катехитів).

— **Ще про шпіґуна Добряньского.** „Галичанинъ“ в статї „Наши Настичи“ вказав недвозначно на знакомство росийского шпіґуна Добряньского з „новокурсниками“ з під прапора „Прикарпатской Руси“. За то „Пр. Русь“ розсердилась і називає „Галичанина“ рутеньским доносчиком, а єго донос ложним. В тім самім числї „Прик. Руси“ ґр. Бобриньский вирікає ся знакомства зі шпіґуном Добряньским, але не перечить, що провадив переписку з Добряньским. Чи може ґр. Бобриньский хотїв, щоби Добр. їздив за ним до Петербурга?

— **Замах на офіцирів** ґенерального штабу у Віднї ще доси не вияснений. Листи з отрую дістало 10 офіцирів ґен. штабу у Віднї, 3 з Галичини і 1 з Чех. Всї ті офіцири належать до абсольвентів воєнної школи з 1905. року. Злочинець мусїв отже стояти з ними в якихсь зносинах, се є, міг бути їх шкільним товаришом і з зависти, що сам не авансував, хотїв їх витроїти, або, як инші думають, був се замах на ґенеральний штаб, уплянований якоюсь чужою державою. Слїдство в тій справі веде ся на цїлій лїнії. Загально догадують ся, що злочинець був або є членом армії. Ґрафольоґічні дослїди вияснюють, що письмо на листї, долученім до порошків, є уживане на військових картах ґеоґрафічних. Крім того закрут підпису „Charles Francis“ є знаменний при підписах офіцирів, які маркують ним свою шаржу. Знаток лїтоґрафії зізнав, що лист відбито на автоґрафічній прасї уживаній в кругах військових, судових, а майже нїколи приватними людьми. Отрую циянкалї мусїв злочинець сам розтерти на порошок, бо продають єї лише в зернятках. Спорошкованє циянкалї могло відбути ся лише в хемічній лябораториї, бо инакше той, що тим занимав ся, був би сам отруїв ся. Замітити годить ся, що у військових інститутах уживають циянкалї. Власти візвали всїх аптикарів і дроґуеристів, щоби зголосили ся, чи у них хто не купував більшу скількість оплатків або циянкалї. Один аптикар зголосив ся був, але показало ся, що оплатки не були у него куповані. Також зголосила ся маніпулянтка почтова п. Позельт з почтового уряду, де дня 14. с. м. надано листи з порошками. П-на Позельт розповідала, що того дня рано прийшов на почту якийсь молодець середного росту, блїдий на лици і просив, позволити єму зложити кільканайцять листів, які не містять ся до почтової скринки. Переслуханий в тій справі возьний того уряду почтового заперечив зізнаням маніпулянтки. Підозрівають отже, що п-на Позельт тому зголосила ся зі своїми інформациями, що хотїла дістати 2.000 К нагороди призначеної для того, хто вкаже на слїди злочинця. Так отже цїла справа остає ще невияснена.

— **Берлїньска наукова подорож по Австро-Угорщинї.** Віденьскі часописи доносять, що в недїлю дня 21. с. м. загостило до Відня наукове товариство, яке остає під протекторатом князя Більова і державного канцлєра Бетмана Гольвеґа. Ся наукова подорож, в якій бере участь около 100 учасників, буде мабуть тревати 10 днїв. У Віднї остануть гостї до 26. с. м., де по оглянену ріжних заведень виголосять їм тамошні унїверситетскі професори кілька відчитів про стан загальної культури в Австро-Угорщинї. Звідси мабуть удасть ся се наукове товариство до Будапешту.

— **З черновецкого унїверситету.** При кінци сегорічного вписового речинця на зимовий піврік записало ся на черновецкім унїверситетї 1019 слухачів. Минулого року записало ся в тім самім часї лише 923 студентів. Із загального числа сегорічних слухачів припадає на богословский видїл 136 звичайних, а 13 надзвичайних, на правничий 533 звичайних а 24 надзвичайних, на фільософічний 158 звичайних а 4 госпітанти. Крім сего має правничий і фільософічний видїл ще й госпітантки. При отвореню черновецкого унїверситету в роцї 1875/6 записало ся було лише 191 слухачів. Десять лїт пізнїйше (1385/6), підскочило число записаних в зимовім півроцї на 265. В протягу дальших десятьох лїт на 475 і се число дійшло з початком року 1899/900 до 381. Отже з сего виходить, що в протягу 25 лїт зріст фреквенциї слухачів на черновецкім унїверситетї обмежував ся на 100 процентів, а під року 1909. почавши до тепер, отже в протягу 8 лїт, підніс ся аж на 170%.

— **Другий шлях зелїзничий через Сибір.** З Петербурга доносять, що небавком буде підписана умова з одним американьским тов-ом в справі будови другого зелїзничого шляху через Сибір. Американцї вже давно старали ся о одержанє будови тої зелїзницї, але жадали значних уступок що до вих снованя богацтв східного Сибіру. Росия на то не годила ся, бо бажала щоби самі Росияни могли визискати ті богацтва. Тепер один з американьских синдикатів предложив Росиї позичку 600 мілїонів долярів за відступленє єму будови сибірскої зелїзницї. Росия, видко злакомила ся на позичку, коли пристала на условини будови зелїзницї в Сибірі.

— Поетичний кутик.

Пісня стогін.

Змовкни ти, співуча пташко,
Пісня туги не зжене,
Бо серденько тяжко важко
Стисло горе у мене;

І мене те горе боре,
Давить гнітом камяним;
Хтож те горе заговоре,
Хто розлучить серце з ним?

Не розбитеє коханя,
Не нікчемная нудьга —
Рве з грудий моїх зітханя
Зовсім думонька друга.

Вільно, пташко, ти співаєш,
Веселиш гаї й сади,
І від віку не зазнаєш
Ні неволі, ні біди;

Ти й сама і в вільних хорах
Веселиш піснями сьвіт,
Чують люди в дивних творах
Вільний Божий заповіт!

Ти, твоє подружя й діти
Вільно вмієте літать,
Добреж вам крилатим жити,
Вільно й голосно співать!

Заспівав би й я, голубко,
Пісню вільну без кінця...
— Гей ти, пісне — серцегубко,
Лий ся глибоко в серця!

Тількож горе, тількож лихо, —
Я не маю дужих крил
І співаю тихо — тихо,
Не дратую вражих сил,

А навкруг мене юнацтво
Все безкриле, як і я,
І не скоро наше Братство
Розпочне нове житя.

Змовкниж ти, співуча пташко, —
Пісня туги не зжене,
Бо серденько тяжко-важко
Стисло горе у мене;

Бо з грудий моїх недужих
Пісня стогіном злетить
І в серденьках небайдужих
Збудить жаль і горе в мить!

(„Рада“) *Грицько Чупринка.*

Оповістки.

— **Епископский ювілей Сьв. Отця**. Дня 28. с. м. в неділю відправить ся в тут. архікатедральній церкві св. М. Юрия торжественна служба Божа о год. 9½ рано для сьвітлого обходу 25 літного ювілею епископства Єго Сьвятости Папи Пія X.

— **Краєва Рада шкільна** затвердила вибір на представників учит. званя до шк. рад окружних: Івана Жлобицкого з Білої в Тернополї, Ант. Журавского з Черниховець в Збаражи і Викт. Балицкого в Самборі; іменувала заступників учителів в ґімназиях: Петра Карманьского в Золочеві, Алекс. Тарнавского у Львові (IV), Виктора Хаблу в Стрию, Ад. Ямполєра в Бродах, Ів. Бірнфельнера в Камінці струм., а о. Николая Янови ча заст. катехита в ґімн. в Бережанах; іменувала Влад. Шибяка учителем музики в учитель. семін. в Станиславові; в народних школах: Йос. Грапковича учителем 6 клясової муж. школи в Товмачи, о. Нестора Кисілевского учит. гр. кат. релігії в 5-кл. шк. муж. в Тисьменици, Евг. Шостака учит. 5-кл. муж. шк. в Белзі, Влад. Дзєвоту управителем, а Ант. Салю і Жигм. Лепянку учителями 4-кл. міш. шк. ім. Сєнкевича в Перемишлї, Йос. Ґурнісевича управ. 4 кл. муж. шк. ім. Конарского в Ярославі, Ол. Крижановску уч. 4-кл. шк. в Більчу зол.; управителями 2 кл. шкіл: Мих. Козиньского в Демні, Здисл. Станьчевского в Словіті і Стеф. Личковского в Торговці; учителями (-льками) 2-кл. шкіл: Йос. Драґана в Хмелївці, Ант. Будковску в Чесниках, Стан. Бачиньску в Воскресінцях, Дм. Гаврилюка в Звинячи, Брон. Павлївну в Краснім; учителями (-льками) 1-кл. шкіл: Йос. Сидора в Насташині, Гав. Павлишина в Молодичу, Дм. Тербенця в Костириях, Стан. Антоша в Вульці медвед., Кек. Панківну в Дрогичівці, Фр. Сикору в Карабниках, Ром. Круликовского в Псарах і Ґен. Татомирівну в Сьвятоновій.

— **Зі Станїславова**. В четвер 2. грудня відбудуть ся о год. 12. в полудне в Станїславові при ул. Ґолуховского ч.4. (де „Руска Бесїда“) перші загальні збори новозаснованої філії краєв. Товариства „Сїльский Господар“. Явіть ся на зборах і приступайте в члени всї, що бажаєте сильної українсько-руской господарскої орґанїзациї в повітї! — *Комітет.*

Надіслане.

(На сю рубрику редакция не відповідає).

ОКУЛІСТ

Др. Ярослав Грушкевич

ординує від 1. листопада 1909

в СТАНИСЛАВОВІ, ул. Собіского 20.

Гомеопат Др. Дорнфест

ординує

Львів, ул. Сикстуска ч. 14.

лічить всїлякі недуги, також застарілі гомеопатичною методою. Електротерапія, масаж, радиотерапія. Брошурки „Спосіб лїченя“ за присланєм 1 К 20 с в марках. 105(2—10)

Телеґрами

з дня 24. листопада.

Відень. Говорять, що президент міністрів бар. Бінерт має вже повновласть на розвязанє палати послів, єсли би оструктция тревала дальше. Можливе, що нинїшне засїданє буде останним сеї каденциї.

Петербург. З Харбіна доносять, що на Кореї вибухла революция. Богато визначних родин корейских вивезено до Японії.

Петербург. В полїтичних кругах говорять, що як би Австро-Угорщина видала тайні акти що до прилуки Босни в „червоній книзї“, то Росия видала би зі своєї сторони „синю книгу“.

Петербург. Росийско-фінляндска комісия обробила вже начерк указу, яким відобрано би фінляндскому соймови право рішати що до податків, військової служби, видатків на військо, краєвої мови, устави що до стоваришень, основ судівництва і т. д., так що фінляндский сойм був би без значіня.

Для прикрашеня комнат і Читалень!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконані в артист. інститутї Анґерера у Відні у величині 24+30 cm. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з розпродажи жертвував радн. Ол. Барвіньский на памятник Т. Шевченкови в Київі.

Біда з лихим жолудком

а сталі наслїдки того є: брак апетиту, біль жолудка, млоєнє, забуреня при травленю, біль голови і т. д. На то певно помагають

КАЙЗЕРА

Мятові Цукорки

випробовані лїкарями!

Дїлають оживляючо, причиняють ся до травленя і до скріпленя жолудка.

Пакет 20 і 40 сотиків.

Можна набути у всїх аптиках.

91(10—12)

Важне для Селян!

Від 500 до 1500 К машина до виробу цементового промислу. Одна машина виробляє дві дахівки на раз, **денно 500 штук. Цегол 1500 до 3000 штук денно.**

На складі:

Дім комісово-торговельний

І. Зубика

18(12—?) **Львів, ул. Млинарска ч. 2.**

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлею Товариства є **удїлюванє кредиту** своїм членам рільникам **обезпеченим в „Днїстрі“ від більше лїт.**

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекциї Товариства в годинах урядових, **від 8. до 2. год. в полудне.**

Конто в Щадниці почтовій ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі	К	2,848.890·—
Удїли членьскі	К	262·994·—
Позички удїлені	К	3,396·002·—

Канцеляриї Товариства отворені перед полуднем.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Тарнова	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	**2·05**	5·58	9·30
Черновець	—	—	—	**6·40**	**12 20**
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·45	4·25	—	11·00
Пустомит	7·29	11·45	4·25	10·15*	11·00
Самбора	8·00	9·57	2·00	—	9·00
Любіня	8·00	9 57	2·00	9·00	11·45*
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·05	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05А	1·48Б	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27В	5·30Г	9·35В
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7·01	11·40	**2·00**	5·15	10·12
„ Бродів	7·01	—	**2·00**	5·15	10·12
„ Курович	—	—	11·19	—	9·39
„ Винник	8·07	—	11·19	3·26	9·39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	8·00	11.10
Черновець	6·10	9·35	—	—	10 38
Черновець	—	**9·10**	**2·23**	—	**2·50**
Станиславова	—	—	2·50	—	—
Коломиї	—	—	—	6·00	—
Стрия	7·30	—	1·45	6 55	11·25
Пустомит	7·30	10·35*	1·45	6·55	11·25
Самбора	6·00	9·05	—	3·40	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15*	3·40	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	—	11·353
Янова	8 20	10·10	1·37†	3·40	6·30
Брухович	7.21	11·05	2·30В	5·50Г	8·34В
Брухович 6·14	9·00А	12·41Б	3·45	7·10	11·353
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6·35	11·00	**2·31**	8·29	11·32
„ Бродів	6·35	11·00	**2 31**	8·29	—
„ Курович	—	7·13	—	2·52	—
„ Винник	5·44	7·13	1·30	2·52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділї і сьвята від 16/5 до 18/9. А) Лише в неділї і сьвята від 1/7 до 31/8. — Б) Лише в неділї сьвята від 1/6 до 30/9. — В) В неділї і сьвята а від 1/6 до 30/9 щодень.— Г) Щоденно від 1/7 до 31/8. — З) Лише в неділї.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

BIBLIOTEKA KUL